

Rädda Barnen

En introduktion till barnkonventionen

Agenda

- Barnkonventionens historia
- Barnkonventionens barnsyn och de fyra grundprinciperna
- Barnrättskommittén och de allmänna kommentarerna
- Sverige och barnkonventionen
- Barnkonventionen som svensk lag
- Genomförande av barnkonventionen i en verksamhet

Barnkonventionen och Barnrättskommittén

Barnkonventionens framväxt och historia

- 1924 Deklaration om barnets rättigheter (Nationernas förbund)
- 1948 FN:s förklaring om de mänskliga rättigheter
- 1959 Deklaration om barnets rättigheter (Förenta nationerna)
- 1979 Arbetsgrupp FN för en kommande konvention
- 1989 Barnkonventionen antas av FN:s generalförsamling

Varför en barnkonvention och vem är barn?

Varför en barnkonvention?

- Barn är i beroendeställning till vuxna
- Gäller alla barn
- Rättigheterna är inte villkorade

Vem räknas som barn?

- Varje barn under 18 år
- Ingen nedre åldersgräns

Barnkonventionens barnsyn

- Barn är självständiga subjekt med egna rättigheter fristående från föräldrarna
- barn är rättighetsbärare
- Balansera frihet och integritet med trygghet och skydd

Perspektiv på barnrätt

- Barnets perspektiv
- Barnperspektiv
- Barnrättsperspektiv

Barnkonventionen har 54 artiklar

Inledning

Behandlar det sammanhang som konventionen befinner sig i

Del I - Artiklarna 1-41

Slår fast alla barns rättigheter

Del II - Artiklarna 42-45

Övervakning av att konventionen efterlevs och genomförandet

Del III - Artiklarna 46-54

Regler om hur konventionen träder ikraft

Rättigheterna i barnkonventionen

- Civila rättigheter och friheter (art 7, 8, 13-17, 19, 37a)
- Våld mot barn (art 19, 24.3, 28.2, 34, 37a, 39)
- Familjen och alternativa former av omvårdnad (art 5, 9-11, 18.1-2, 19-21, 25, 27.4, 39)
- Grundläggande hälsa och välfärd (art 6, 18.3, 23, 24, 26, 27.1-3)
- Utbildning, fritid och kulturella aktiviteter (art 28, 29, 31)
- Speciella skyddsåtgärder (art 22, 30, 32-36, 37b och d, 38-40)

De fyra grundprinciperna

Artikel 2
Icke-
diskriminering

Artikel 3
Barnets bästa
ska beaktas

Artikel 6
Rätt till liv och
utveckling

Artikel 12
Rätt till inflytande

Med konventionen följer tre fakultativa protokoll

1. Protokollet om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter
2. Protokollet om barnets rättigheter om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi
3. Protokollet som rör ett individuellt klagomålsförfarande

Sverige har tillträtt de två första protokollen men inte det tredje som rör möjligheten för barn att klaga när deras rättigheter har kränkts

Barnrättskommittén granskar och vägleder

- Övervakar efterlevnaden av barnkonventionen för de länder som är anslutna
- Består av 18 oberoende experter
- Konventionsstaterna ska vart femte år rapportera om vad de gjort för att tillgodose barns rättigheter
- Barnrättskommittén riktar kritik och rekommendationer om hur staterna efterlever de krav som barnkonventionen ställer

De allmänna kommentarerna ger vägledning vid tolkning av barnkonventionen

- Barnrättskommittén publicerar allmänna kommentarer, om hur olika artiklar och teman i barnkonventionen ska tolkas
- De allmänna kommentarerna är inte juridiskt bindande för konventionsstaterna. Fungerar mer som vägledning vid tolkning och tillämpning
- Hittills har barnrättskommittén publicerat 24 allmänna kommentarer på olika teman. Barnombudsmannen har översatt dem till svenska

Sverige och barnkonventionen

Sverige och barnkonventionen

- Barnkonventionen trädde ikraft i Sverige den 2 september 1990
- Sedan dess har vi varit skyldiga att se till att vår nationella lagstiftning överensstämmer med konventionen
- Barnkonventionen har transformerats in i flera lagar, t.ex. regeringsformen, föräldrabalken, utlänningslagen, skollagen och socialtjänstlagen
- Enligt principen om fördragskonform tolkning är domstolar och andra myndigheter skyldiga att tolka de svenska lagarna i enlighet med barnkonventionen
- Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen en del av den svenska rätten och kan åberopas som vilken svensk lag som helst

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

- Gäller sedan 2010
- Består av nio principer som utgår från de mänskliga rättigheter barn ska tillförsäkras bl.a. enligt barnkonventionen
- Ska vara en utgångspunkt för riksdag, regering, statliga myndigheter, regioner och kommuner för att säkerställa barnets rättigheter

Barnombudsmannen

En statlig myndighet som bildades 1993

Barnombudsmannen ska

- driva på genomförandet av barnkonventionen i statliga myndigheter, kommuner och regioner
- uppmärksamma brister i tillämpningen av barnkonventionen
- informera och bilda opinion i frågor som rör barns och ungas rättigheter
- lämna en årsrapport till regeringen som ska innehålla analyser och rekommendationer till förbättringar för barn och unga

Barnkonventionen som svensk lag

Vad innebär det att barnkonventionen är lag?

- Tydliggör att domstolar och andra myndigheter ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn
- Domare och beslutsfattare kan - i vissa fall - grunda beslut direkt på barnkonventionen
- Barnkonventionen kan fungera som utfyllnad i de fall annan lagstiftning inte fullt ut tar till vara barnets rättigheter
- Tydliggör att rättigheterna i konventionen hänger samman och ska tolkas i relation till varandra

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter

1 § Artiklarna 1–42 i Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter ska i originaltexternas lydelse gälla som svensk lag. Konventionens engelska och franska originaltexter finns tillsammans med en svensk översättning intagna som en bilaga till denna lag

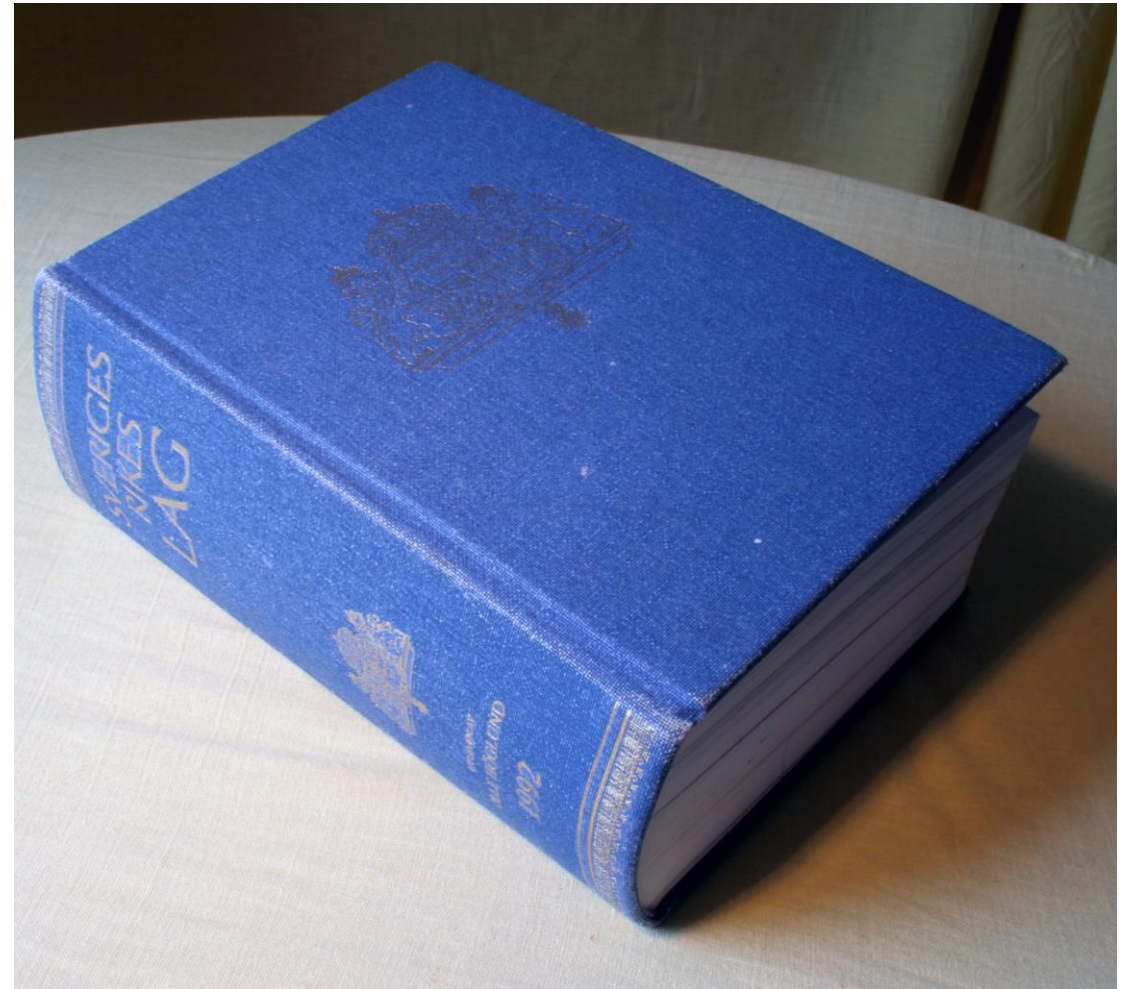
Ny översättning av barnkonventionen

Finns att beställa eller ladda ner på
www.barnombudsmannen.se

Barnkonventionen har ställning som vanlig lag

- Barnkonventionen har inte ställning som grundlag
- Barnkonventionen har samma ställning som andra lagar, t.ex. socialtjänstlagen och skollagen
- Barnkonventionen går före regler som står lägre i regelhierarkin, dvs. regeringens förordningar och myndigheternas föreskrifter och allmänna råd

Vägledning för hur barnkonventionen ska tolkas

Ds 2019:23

- Vilka folkrättsliga tolkningsmedel och källor som kan vara relevanta vid tolkning av barnkonventionen
- Vilken övrig vägledning som man kan använda sig av trots att den inte är juridiskt bindande, t.ex. vägledning från barnrättskommittén

Att genomföra barnkonventionen

Genomförande

Art 4 barnkonventionen

”Konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder, administrativa åtgärder och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention. I fråga om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska konventionsstaterna till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att vidta sådana åtgärder. Vid behov ska sådana åtgärder vidtas inom ramen för det internationella samarbetet.”

Konkretiseras genom Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 5

BO:s sex framgångsfaktorer för barnrättsarbetet

1. Politisk vilja och prioritering som säkerställer de resurser som krävs för att leva upp till barnkonventionen
2. Kontinuerliga utbildningsinsatser om barnkonventionen för att säkerställa kunskap om barnets rättigheter hos tjänstepersoner och allmänheten inklusive barn själva
3. En särskild funktion som driver på och bevakar barnrättsarbetet i kommunen eller region
4. Arbetet med barnrättsperspektivet bedrivs integrerat i den ordinarie verksamheten
5. Det finns metoder för att tillämpa barnets rättigheter i verksamheten
6. Konkreta och mätbara mål för barnrättsarbetet som regelbundet följs upp och utvärderas

Barnrättsresan

Ett processtöd för att utveckla barnrättsarbetet och leva upp till barnkonventionen

1. Starta resan med rätt förutsättningar
2. Kartlägg nuläget
3. Skapa en handlingsplan
4. Följ upp barnrättsarbetet

Prövning av barnets bästa

Ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner

Barnombudsmannen har tagit fram ett stödmaterial om prövningar av barnets bästa.

Stödmaterialiet kan laddas ned på

www.barnombudsmannen.se

Barnets rättigheter - kortlek

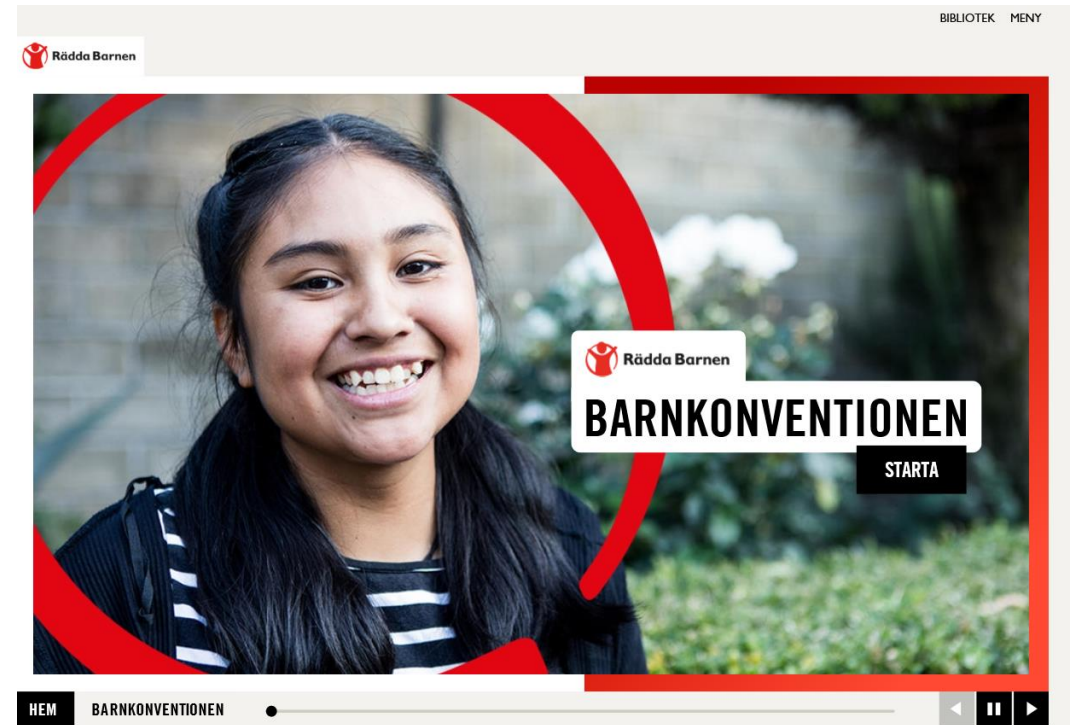
- Kortleken är ett pedagogiskt hjälpmedel som kan användas på många sätt och inspirera till nya diskussioner
- Beställ eller skriv ut kortleken från SKR:s webbutik

Rädda Barnens utbildningar

Rädda Barnen kan erbjuda skräddarsydda utbildningar. Kontakta infoTMO@rb.se

Rädda Barnen har även en kostnadsfri grundutbildning i Barnkonventionen som finns öppen för alla, ni behöver enbart registrera er.

Ni hittar webbutbildningen här:
<https://raddabarnen.onlineacademy.se/registration/trygg>

Frågor?

TACK!

Rädda Barnen

Barnkonventionen